

СВІЖИЙ ПОГЛЯД НА ПЕРСПЕКТИВНІСТЬ ДОСЛІДЖЕННЯ ЛАВАНДИ УКРАЇНСЬКОЇ СЕЛЕКЦІЇ

Гусєв В.Є., Михайленко О.О.

Кафедра фармацевтичної хімії,
Національний фармацевтичний університет

Вступ. Останнім часом все більше уваги приділяється імпліmentaції досвіду традиційної медицини, накопиченого протягом декількох тисячоліть в плані використання лікарської рослинної сировини для лікування багатьох захворювань в сучасну медичну та фармацевтичну практику. Рослини роду Лаванда використовуються людством з давньої давнини. Вони знайшли своє застосування в парфумерії, декоративній косметичці, народній та офіційній медицині. У фармацевтичній практиці переважно використовують сировину Лаванди вузьколистої (*Lavandula angustifolia* L.) – багаторічної трав'янистої рослини родини Глухокропивні (*Lamiaceae*). На сьогодні ця рослина є достатньо вивченою. З квіток (*Flores Lavandulae*) та трави (*Herba Lavandulae*) отримують ефірну олію, яка є основним лікарським препаратом цієї рослини.

В даний час квітки і суцвіття лаванди включені в фармакопеї 16 країн світу. На основі сировини даної рослини за кордоном виробляється понад 20 препаратів, що застосовуються в якості спазмолітичних, седативних і антимікробних засобів[1]. І в той же час, вітчизняна промисловість випускає лише комплексні препарати у вигляді чаїв та настоянок, що використовуються переважно як заспокійливі засоби.

Тому актуальним завданням сучасної фармації є вивчення не тільки квіток, а і листя зі стеблами лаванди, визначення показників їх якості, продовження пошуку нових біологічно активних сполук, впровадження в медичну практику нового виду лікарської сировини «лаванди трава», а також розширення номенклатури ефективних і безпечних, а також доступних за ціною, препаратів з сировини Лаванди вузьколистої.

Природний ареал Лаванди вузьколистої в Україні знаходиться на території анексованого Кримського півострова, тому на даний момент є дуже актуальним налагодження культивування та заготівлі ЛРС цієї рослини в інших українських регіонах. На сьогодні цим займаються лише декілька приватних господарств в різних областях України. Але в залежності від кліматичної зони, умов навколишнього середовища, складу ґрунту, методів культивування та обробки добривами, якість та хімічний склад сировини може дещо відрізнитись.

Мета: Метою поточної роботи є аналіз існуючих даних та узагальнення досвіду дослідження методів культивування та заготівлі, властивостей та хімічного складу сировини Лаванди вузьколистої в плані наукового обґрунтування розробки лікарських форм на основі даної сировини.

Матеріали та методи. Під час дослідження було проаналізовано наукові статті, статистичні дані багатьох спеціалістів з аграрних та фармацевтичних дисциплін щодо культивування, хімічного складу та фармакологічної активності лаванди та сортів. Започатковано аналіз та можливість використання керівних

принципів ВООЗ «Належна практика вирощування і зберігання лікарської рослинної сировини (ГАСР)» при культивуванні лаванди на нових площах України.

Результати та їх обговорення.

Висаджування лаванди проводять вегетативно або за допомогою насіння. Насіння обов'язково підлягає стратифікації – 2-х місячної витримки при 5°C в ґрунті з річного піску та перегною (1:2). Щодо розмноження Лаванди вузьколистої, то насіннєвий спосіб розмноження лаванди під зиму ефективніший за кількістю сходів рослин (на рівні 20–28 %) у порівнянні з весняною сівбою (схожість від 10 до 15 %), а розсадний або вегетативний – є ефективнішим за кількістю вирощених рослин [2]. Ґрунт не повинен бути занадто зволуженим, оскільки коріння Лаванди досить чутливе до надлишку вологи, тому для культивування не підходять заболочені території і ділянки, де ґрунтові води протікають близько до поверхні землі. Кліматичні умови степової зони України для лаванди досить сприятливі, тому що рослина має високі адаптаційні можливості, адже характеризується високою морозостійкістю 82,7–98,1% [2]. Заготівля сировини проводиться лише під час масового цвітіння, коли кількість розкритих суцвіть є більшою за 70%. Зрізані пагони висушують, сушать в теплому, сухому, добре провітрюваному приміщенні.

Усі органи рослини містять ефірну олію (листя – 0,37%, стебла – 0,19%, суцвіття – до 1,2%), що включає естери спирту L-ліналоола та кислот: оцтової, масляної, валеріанової та капронової; також виявлені гексинілбутіол, нерол, лавандуол, цінеол, α -пінен, оцимен, α -феландрен, камфен, α - і β -каріофілен-оксид, та ін. Квітки містять урсолову кислоту, кумарин та герніарин [3]. Слід відмітити, що дані хімічного складу трави лаванди дуже обмежені, трава не використовується в промисловості і відноситься до відходів. Тому наразі цей напрямок дослідження є дуже перспективним.

Висновки. Сировина Лаванди має різноманітний хімічний склад, містить достатньо велику кількість ефірної олії, найбільша частка якої знаходиться в суцвіттях. Визначення хімічного складу ЛРС трави цієї рослини є перспективним напрямком дослідження, адже він дасть можливість встановити інші фармакологічні ефекти БАР цієї рослини, та дозволить використовувати в промисловості всіх частин рослини, зменшуючи кількість відходів.

Література

1. Caputo, L., Souza, L.F., et al. 2016. *Int. J. Mol. Sci.* 17,12, 1999.
2. Глумова, Н.В, Меркурьев, А.П и Белова, И.В. Некоторые аспекты зажиточного формирования растений лаванды на действие низких температур.[Наукові праці Південного філіалу Національного університету біоресурсів і природокористування України «Кримський агротехнологічний університет»]. Сер. Сільськогосподарські науки, 154, 102-113, 2013.
3. Швыденко, Л.В. (2001). Особенности биологии и биохимии лаванды в условиях степовой зоны юга Украины. Никитский ботанический сад, 83, 90–93, 2001.